

February 24, 1958
**Code Message No. 2401 from Chargé d'Affaires
Jurysiowa in Vienna to Łobodycz**

Citation:

"Code Message No. 2401 from Chargé d'Affaires Jurysiowa in Vienna to Łobodycz", February 24, 1958, Wilson Center Digital Archive, Polskie dokumenty dyplomatyczne 1958 (Warszawa: Polski Instytut Spraw
Mie

dzynarodowych, 2011), Document #80, pp.185-187. Translated by Jerzy Giebułtowski.
<https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/208974>

Summary:

The Polish chargé d'affaires in Vienna discusses Austrian reactions of officials and the press to the Rapacki Plan.

Credits:

This document was made possible with support from Carnegie Corporation of New York (CCNY)

Original Language:

Polish

Contents:

Original Scan
Translation - English

24 lutego

80

Rząd Niemieckiej Republiki Federalnej oświadcza w związku z aide-memoire przekazanym mu przez Rząd Polski dnia 13 lutego 1958 za pośrednictwem Królewsko-Szwedzkiego MSZ:

Plan Rapackiego przedstawia zdaniem rządu federalnego jedynie jedną z licznych propozycji co do przyszłego systemu bezpieczeństwa europejskiego, na którego temat nie można prowadzić rokowań nie wiążąc go ze sprawą zjednoczenia Niemiec. Te rokowania należą w pierwszym rzędzie do odpowiedzialności Czterech Mocarstw, które jako mocarstwa okupacyjne z roku 1945 wyraźnie uznały swe zobowiązanie w genewskiej dyrektywie szefów rządów z dnia 23 lipca 1955. Niestety Związek Radziecki jako jedyne z tych mocarstw nie przejawia dotychczas chęci (ist nicht willens) wypełnienia podjętego zobowiązania. Na razie przeto rząd federalny nie widzi niestety żadnej lepszej drogi w interesie trwałego bezpieczeństwa w Europie, które nie do pomyślenia jest bez zjednoczenia Niemiec, jak bezustannie (immer wieder) przypominać rządowi Związku Radzieckiego o jego zobowiązaniu, aby zjednoczenie Niemiec w powiązaniu z problemami bezpieczeństwa europejskiego uczynić rychło przedmiotem poważnych rokowań między Czterema Mocarstwami. Rząd federalny powitałby szczególnie, gdyby rząd polski był gotów poprzeć te starania i tym samym wnieść istotny wkład w sprawę pokoju i bezpieczeństwa w Europie. Rząd federalny gotów jest jednak przestudiować starannie polskie memorandum w świetle powyższych wywodów.

/-/ SZYMANOWSKI

AMSZ, ZD 6/77, w. 60, t. 852

80

*24 lutego, szyfrogram chargé d'affaires poselstwa w Wiedniu:
reakcje na memorandum dotyczące planu Rapackiego*

Ściśle tajne!
Błyskawica

Szyfrogram Nr 2401
z Wiednia, nadany 24.2 18.20

Ł o b o d y c z

1. Prasa tutejsza jest bardzo powściągliwa odnośnie naszego memorandum. Podali tylko teksty oficjalne i głosy zachodniej prasy zagranicznej poza

185

zupełnie mało znaczącymi notatkami. Prasa nie wypowiedziała się samodzielnie na ten temat.

Podaję relacje z kilku rozmów:

Amb. Schoener (dyrektor generalny MSZ – wyjeżdża niedługo jako ambasador Austrii do Bonn) uważa, że plan R. może stanowić podstawę dyskusji. Austria odnosi się pozytywnie do wszelkich inicjatyw politycznych mających na celu złagodzenie napięcia międzynarodowego, gdyż ich realizacja umacnia neutralność i pozycję Austrii. Nie wypowiadają się sami na ten temat, gdyż ich to nie dotyczy, bo Austria jest strefą bezatomową.

Na moje pytanie, dlaczego Austria się na ten temat nie wypowiada – przecież neutralność nie oznacza zaniechania aktywnej roli w polityce zagranicznej – dał do zrozumienia, że jest im niewygodnie się na ten temat wypowiadać (34 procent importu austriackiego pochodzi z Niemiec Zachodnich). Schoener ma „wrażenie”, że Adenauer nie odrzuci planu, lecz zaproponuje pewne modyfikacje, tym bardziej że plan jest tak skonstruowany, że ułatwia Niemcom zajęcie stanowiska.

Inni – poseł Lemberger, min. w MSZ Weismann (teraz mianowany przedstawicielem Austrii w Strasburgu), Sektionschef Tursky i inni uchylają się od zajęcia stanowiska, gdyż Austria właściwie zrealizowała plan R.

Rozmowy z przedstawicielami prasy:

Socjaliści: Zachód winien starannie rozważyć plan R., który może stanowić podstawę dyskusji. Ustanowienie wzajemnej kontroli w strefie zdeatomizowanej łąmie żelazną kurtynę. Jeżeli międzynarodowa kontrola dotyczy tylko broni atomowej, to i tak jest dla Polski korzystna, bo dla całego świata staje się widoczne, co się dzieje w Polsce, i to wzmacnia jej pozycję wobec ZSRR.

OEVP: Plan został opublikowany za późno, w momencie taktycznie nie bardzo wygodnym, gdy dyskusja w stolicach zachodnich dogasała. Plan ułatwia Bonn zajęcie pozytywnego stanowiska, gdyż stawia problem kontroli, a wskazanie sposobu, w jaki można obejść w porozumieniu międzynarodowym fakt nieuznania NRD, jest zręcznym przykładem rozwiązania politycznej łamigłówki. Plan oznacza próbę samodzielnej polskiej polityki zagranicznej i Zachód popełniłby błąd identyfikując go z planem radzieckim.

Opinie pow. wypowiedziane w ustnej rozmowie jako „prywatne” znalazły bardzo nikły wyraz w publikacjach (krótka wzmianka w „Arbeiter Ztg”). Nie

26 lutego

81

ma okazji w najbliższych dniach spotkać się „przypadkowo” z ministrem lub wiceministrem spraw zagranicznych.

Proszę o informację, czy udać się do MSZ i w oparciu o złożone Verocię memorandum pytać o oficjalne stanowisko władz austriackich.

2. Chodzą tu uporczywe pogłoski, że Figl po swym powrocie z podróży do Azji obejmie stanowisko Landeshauptmanna dla dolnej Austrii, a min. spraw zagranicznych zostanie Maleta (sekretarz generalny OEVP i przewodniczący frakcji parlamentarnej OEVP).

3. Towarzysz Kowalski z „Trybuny Ludu” wysunął inicjatywę przysłania do Austrii politycznego komentatora AP Jerzego Kowalewskiego w celu wygłoszenia odczytu o planie. Jest to niezły pomysł. Gdyby projekt zyskał aprobatę, prosimy o zawiadomienie nas na tydzień przed przyjazdem, byśmy mogli odczyt porządnie przygotować.

/-/ JURYSIOWA

AMSZ, ZD 6/77, w. 60, t. 865

81

*26 lutego, notatka ambasadora w Oslo
w sprawie rozmów na temat planu Rapackiego*

Oslo, 26.II.1958

Notatka

z obiadu u Gen. Sekr. MSZ p. Skylstada w dniu 25.II.1958 r.

Obecni: państwo Skylstad, ambasadorostwo ZSRR i Polski, poseł Austrii pani Monschein, Szef Dep. Ekon. MSZ p. Sommerfeld i jego z-ca, 2 bliższych współpracowników p. Skylstada z Dep. Polit. MSZ, z-ca Ambasadora Finlandii z żoną i bankier norweski z żoną Rosjanką (miała zaledwie parę miesięcy, gdy rodzice jej uciekli do Norwegii z powodu Rew. Październikowej).

Fin z żoną b. dobrze wspominali przyjemne stosunki osobiste, jakie panowały w Belgradzie podczas ich 1^{1/2} rocznego pobytu w stolicy Jugosławii. Do Oslo przybyli dopiero niedawno.

187

80

February 24, code message of the chargé d'affaires
of the diplomatic mission in Vienna:
reactions to the memorandum regarding the Rapacki Plan

Top Secret!

FLASH

Very urgent, deliver immediately

Code message No 2401

from Vienna, transmitted Feb. 24, 18.20 hrs.

Łobodycz

1. The local press is very restrained with respect to our memorandum. They only published the official texts and the reactions of foreign press except notes of minor importance. The press made no comments of its own.

Here is my record of several conversations:

Ambassador Schoener (director general at MoFA - is soon leaving for Bonn as Austrian ambassador) believes that the R. Plan could be the starting point for discussion. Austria has a positive attitude to all kinds of political initiatives aimed at relaxing international tension, because their implementation strengthens Austria's neutrality and position. They say nothing about it themselves, because it does not concern them, as Austria is a nuclear-free zone.

When asked why Austria makes no statements on this topic - after all neutrality does not mean refraining from an active role in foreign policy - he gave to understand that they would find it awkward to speak about it (34 percent of Austrian imports come from West Germany). Schoener is under the 'impression' that Adenauer would not reject the plan, but would propose certain modifications, particularly given that the plan is constructed in such a way so as to make it easier for the Germans to take a position.

Others, MP Lemberger, minister at the MoFA Weismann (now appointed Austria's representative in Strasburg), Sektionschef Tursky and others refrain from taking a position, because Austria has practically realized Plan R.

Conversations with press representatives:

Socialists: the West should carefully consider the R. Plan, which could be a starting point for discussion. The establishment of natural controls breaks the iron curtain. If international control is restricted to atomic weapons it is beneficial to Poland anyhow, because what is happening in Poland is becoming evident to all the world and this consolidates its position vis-à-vis the USSR.

OEVP: The plan was published too late at a tactically awkward moment when the discussion in the capitals of Western countries was dying down. The plan makes it easier for Bonn to take a positive stance because it raises the problem of control, and identifying how the fact of GDR's non-recognition could be circumvented in an international agreement is an example of a clever solution to a political riddle. The plan means an attempt at an autonomous Polish foreign policy, and the West would be mistaken to identify it with a Soviet plan.

The opinions formulated above in a direct conversation as 'private' found very faint expression in publications (a brief mention in Arbeiter Ztg [Zeitung]). In the next few days there will be no chance to 'accidentally' meet the minister or deputy minister of foreign affairs.

Please advise whether to go to MoFA and based on the memorandum submitted to Verosta inquire after the official position of the Austrian authorities.

2. There are persistent rumors circulating here that after returning from his trip to Asia, Figl will assume the post of Landeshauptmann of Lower Austria, and Maleta, OEVF secretary general and chairman of the OEVF parliamentary faction) will be appointed minister of foreign affairs.

3. Comrade Kowalski of Trybuna Ludu put forward the idea to send to Austria AP commentator Jerzy Kowalewski in order to give a talk about the plan. It is not a bad idea. If this project were to be accepted, please notify us a week before [his] departure so that we could prepare the talk properly.

/-/ JURYSIOWA

AMSZ, ZD 6/77, w. 60, t. 865